

Christosophia.

9.

»Sinä puhut niin suurella ihastuksella Jeesuksesta ja hänen seuraamisestaan», sanoi minulle eräs ystäväni, »että tuntuu niinkuin et paljonkaan enää välittäisi toisista mestareista ja toisista uskonnoista. Lienetkö enää teosofi? Eikö teosofi ole ihminen, joka suvaitsee kaikkia uskontoja ja pitää kaikkia yhtä jumalallisina? Eihän teosofi koroita yhtä uskontoa pilviin toisten kustannuksella? Mutta sinä teet niin. Sinä käytät uutta nimitystä, kristosofia, siitä teosofiasta, jonka olet keittänyt valmiiksi ja jossa kristinuskon vapahtaja on päätekijänä. Miksi yhä tahdot, että kristosofiasi kulkisi teosofian lipun suojassa?»

Siitä päivänselvästä syystä, vastaan taas tähän, että n. s. kristosofia on teosofiaa, jota vastoin sillä on sangen vähän tekemistä kirkollisen kristinopin kanssa. Kristillinen teologia on kaikenlaista viisastelua Jeesus Natsarealaisen personallisuudesta ja hänen suhteestaan Jumalaan, kristillinen teosofia sitä vastoin on elämistä Jeesus Natsarealaisen hengessä ja niiden asiain kokemista, joista teologia haaveilee. Samoin on yleinen teosofia käytäntöä ja kokemusta jumalallisissa asioissa, ei teologista spekulatsionia niistä. Mutta jos sanomme että kristosofia on yksistään kristillistä teosofiaa, erehdymme, sillä kristosofia on oleellinen puoli yleisestä teosofiasta. Teosofia ei saata kieltää kristosofiaa – korkeintaan se voi valita toisen nimen samalle asialle.

Ymmärtääksemme tämän täytyy meidän olla selvillä siitä, mitä n. s. uudesta syntyminen on.

Kun kristosofi tekee sen henkisen kokemuksen, jota nimitimme »uudestasytymiseksi», tietää ja tuntee hän olevansa »Jumalan poika», s. o. maailmankaikkeutta elähyttävän »Isän» synnyttämä ja hänen rakastamansa ihmisolento. Hänessä on syntynyt uusi itsetajunta, joka hämmästyneelle vanhalle personallisuudelle kuiskaa: »minä olen Kristus».

Tämä on asian ydin. Ihmisessä elää nyt Kristus. Mikä Kristus? Se Kristus, joka on Isän Jumalan poika, täydellinen, synnitön, voittaja, vapahtaja. Se Kristus, joka oli Jeesus Natsarealaisessakin.

Teosofia nimittää sitä »mystilliseksi Kristukseksi», madame Blavatsky myös »Kristusprinsiipiksi». Se on Paavalin »Kristus meissä».

Kristosofin kokemus näyttää ja todistaa siis hänelle, että on olemassa ero »Jeesuksen» ja »Kristuksen» välillä. Jeesus oli ihminen, Kristus on Jumalan poika. Jeesus oli yksilö, Kristus kuuluu koko ihmiskunnalle. Jokaisen ihmisen elämä ja tulevaisuus on Kristuksessa, siinä ihmeellisessä poika-tajunnassa, jonka siemen on ihmisen hengessä.

Samalla kristosofi tietysti näkee, että mystillinen Kristus ei ole minkään uskonnon erikoisomaisuutta. Ei kai se ole mikään »kristitty» oppi eikä mikään »kristillinen» tosiseikka. Niinkuin Jumala on yksi ja iankaikkinen, niin on myös Kristus, hänen poikansa. Jumala on ollut ja on kaikkien ihmisten isä läpi aikojen, ja samoin mystillinen Kristus, jumalallisena poika-tajuntana on aina odottanut jokaista ihmistä, jokaista totuuden ja jumalan etsijää hänen korkeimpana saavutuksenaan ajasta ja paikasta riippumatta, riippumatta uskonnoista ja sivistyksistä. Kuinka monta yksilöä sen tajunnan-asteen käytännössä ovat saavuttaneet, on vallan toinen kysymys. Mutta kristosofi selvästi näkee, että mystillinen Kristus on aina ollut kaikkien uskontojen takana. Kaikki uskonnot tavoittelevat Kristusta. Toinen on osannut paljastaa hänen ihmeitään enemmän kuin toinen, yksikään ei ole hänen rikkauttaan tyhjentänyt. Kaikki mestarit ja viisaat tietäjät, uskontojen perustajat, ihmiskunnan vapahtajat ovat Kristuksesta julistaneet, hänen suuruuttaan ja kunniaan ylistäneet. Kaikilla on ollut tietoa Jumalan pojasta, s. o. ihmisen suuremmoisesta henkisestä kehitysmahdollisuudesta, hänen korkeimmasta, sisimmästä, jumalallisesta itsestään. Sitä samaa todellisuutta, jota muualla on nimitetty muunlaisilla nimityksillä, sitä on Jeesuksen Kristuksen jälkeen länsimailla sanottu Kristukseksi.

Se teologia, joka liikkuu pinnalla, joka väittelee ja riitelee opinkappaleista, se ei Kristusta tunne. Kullakin uskonnolla on teologiansa ja kunkin uskonnon teologia on kiintynyt omiin dogmeihinsa ja sääntöihinsä, oman perustajansa ja vapahtajansa persoonaan, toisin sanoen nimiin ja määritelmiin. Pääasia jää syrjään, ainoa tärkeä unohdetaan. Vasta se teologia, joka kohoaa teosofiaksi, löytää

Kristuksen elävänä, iankaikkisena todellisuutena. Vasta teosofia vapautuu opeista ja seremonioista, jättää sivuseikat syrjään, unohtaa riidat ja väittelyt. Mitä nimistä ja määritelmistä, kun on todellisuus elävänä edessä! Teologia on järkeilyä, teosofia on elämää.

Teosofia siis löytää mystillisen Kristuksen. Mutta miksikä silloin puhumme kristosofiasta? Eikö se ole yksi turha nimi lisää?

Vaikka se olisi vain nimi, ei se sittenkään olisi turha, sillä olemme tuolla nimellä painostaneet, että totuus on löydettävissä ainoastaan siten, että ihminen itse pääsee sisäiseen yhteyteen Isän Jumalan kanssa, että hän löytää oman poikuutensa Jumalassa. Ei mikä tahansa yliaistillinen kokemus häntä pelasta, ei hänen selvänäköisyytensä eivätkä hänen salaiset kykynsä. Ainoastaan se henkinen kokemus, joka synnyttää hänet uudestaan Kristuksessa.

Mutta kristosofia ei ole paljas nimi. Se on ennen kaikkea osviitta ja opetus. Kristosofia antaa meille viittauksen siitä, että Kristuksen viimeinen ilmestyminen Jeesus Natsarealaisessa oli täydellisin, mitä tähän saakka tunnemme. Jumalan poika tuli entistä voimakkaammin ja kirkkaammin näkyviin Jeesuksessa. Jeesus tunsu itsensä Isän Jumalan pojaksi ennen saavuttamattoman intensiivillä ja täyteläisellä tavalla. Ei kukaan ennen häntä osannut sanoa: »ken minut näkee, hän näkee Isän». Jumala puhui ennen profeettainsa suun kautta, mutta Jeesus eli niin kokonaan poika-tajunnassa, että Isä oli hänessä alituisesti läsnä, eli hänessä, vaikutti ja toimi hänen kauttaan. Jumalan täydellisyys eli hänessä. Hän oli Jumalan ruumistuma maanpäällä, jumalallinen inkarnatsioni.

Tämmöinen väite jäisi tietysti paljaaksi teologiseksi eli »kristologiseksi» sanasaivarteluksi, ellemmme osaisi sitä todistaa itsellemme. Mutta kristosofia opettaa meille, millä tavalla tämä käy päinsä.

Se sanoo: todistus piilee Jeesuksen seuraamisessa. Seuratkaa Jeesuksen elämän ohjeita ja käskyjä, eläkää hänen hengessään, niin näette, kuinka ennenkuulumattoman kirkkaasti Kristus on tullut ilmi Jeesus Natsarealaisen persoonallisuudessa. Jeesus on niin lähellä Kristusta ja Kristus on tullut Jeesuksessa niin eläväksi, niin personifioituksi, että Jeesus Kristus edustaa meille ihanne-ihmistä – ei mitään teennäistä ihanteellisuutta, vaan itse ihmistä, luonnollista, pyhää, puhdasta ihmistä semmoisena kuin hän on Isän Jumalan tajunnassa elänyt maailman luomisesta saakka ja ennen sitä.

Kristosofi on menetellyt tämän opetuksen mukaisesti, hän on totuuden etsijänä tutustunut maailmanuskontoihin ja filosofioihin, hän on ajatellut, pyrkinyt ja ponnistanut, – ja vihdoin Jeesuksen ihmeelliset käskyt ovat hänelle selvinneet ja hän on alkanut elää niiden hengessä. Ja kun Isä Jumala on hänet armahtanut, kun hän on läpikäynyt uudestasynnymisen ihanan ja ihmeellisen kokemuksen, mitä hän silloin mahtaa siihen, että Jeesus Kristus hänelle tien näytti, niin, että Jeesus Kristus oli hänelle tie, totuus ja elämä? Mitä hän mahtaa siihen näkemykseensä ja tietoonsa, että Jeesus Kristus lopullisesti oli ainoa? Mitä hän mahtaa siihen tietoonsa ja vakaumukseensa, että Jeesus Kristus lopullisesti on toisillekin oleva ainoa?

8.

Mutta uudestasynntymisensä jälkeen häntä ihmetyttää kysymys, miksi Jeesus natsarealainen oli se, mikä hän oli. Miksi hän, galilealainen, oli ennakkolta määrätty ihmiskunnan vapahtajaksi, Jumalaa etsivien ihmisyksilöiden esikuvaksi, »monista veljistä vanhimmaksi?» Mikä oli hänen kehityksensä ja esihistoriansa?

Ja silloin hän evankeliumia tutkiessaan tapaa ainakin ensimmäisen vastauksen tähän kysymykseensä.

Jeesuksen syntymisestä kerrotaan näet seuraavasti: Eräälle galilealaiselle neitsyelle, Maria nimeltään, ilmestyi Herran enkeli ja ennusti, että hän tulisi synnyttämän pojan, joka oli oleva suuri ja nimitettävä Korkeimman pojaksi. Ja kun Maria ihmetellen kysyi, kuinka semmoinen oli mahdollinen, hän kun ei miehestä tiennyt, vastasi enkeli, että pyhä henki oli tuleva hänen päälleen. Nyt Maria oli kihlattu Joosefille, ja kun tämä sai kuulla, että hänen morsiamensa synnyttäisi pojan, hän aikoi luopua

Mariasta, mutta Herran enkeli ilmestyi Joosefille ja käski hänen ottamaan Marian luoksensa. Ja Joosef teki niin, ja Maria synnytti Jeesuksen.

Tämä vanha tuttu kertomus näyttää ensi silmäyksellä tukevan kirkollis-kristillistä opinkappaletta Jeesuksen »yliluonnollisesta» syntymästä. Kristosofi ei kuitenkaan siitä hämmästy, sillä hän tietää vertailevista uskonnotutkimuksistaan, että vanhoissa uskonnoissa yleensä kerrottiin sankarein ja vapahtajain syntyneen neitsyeistä. Niin oli Buddhan äiti neitsyt Maajaa, Krishnan neitsyt Deevakii, Väinämöisen ilman impi, Horuksen neitsyt Isis j. n. e. Nämä olivat kaikki »legendoja» ja samoin Jeesuksen syntymästä oli muodostunut legenda. Legendan tarkoitus oli kohottaa ja kirkastaa sankarinsa kunniaa ja jumalallista ylevyyttä. Fyysillisesti se ei tietenkään perustunut tosiseikkoihin. Jos kuinka korkea jumala tahansa tahtoi ihmishaahmossa astua maanpäälle ja alistua inhimillisen ruumiin vaatimukseen ja tarpeihin, hän tietysti ensi hetkestä lähtien mukautui luonnon lakien mukaan. Miksi hän aloittaisi maallisen vaelluksensa taika-, ettemme sanoisi teatteritempulla?

Jeesus ainakin oli ihminen, ihminen sanan kauneimmassa merkityksessä, ja ihmisenä hän oli tähän maailmaan tullut samalla salaperäisellä, joskin luonnollisella tavalla kuin muutkin!

Kristosofi sentähden ajattelee ja mietiskelee evankeliumin kertomusta. »Siinä on jotakin takana; todellisuus on verhottu. Jospa pääsisin asian ytimeen.» Ja kas, lopulta verho nousee, ja etsijä näkee todellisuuden loistavan kirkkaudessaan ja kauniissa yksinkertaisuudessaan.

Mitä siis evankeliumit lyhyissä viittauksissaan kertovat Jeesuksen syntymästä?

Galileassa eli nuori nainen nimeltä Maria, harvinaisen henkevä, jalo ja puhdas. Ei hänellä ollut ainoastaan puhdas ja viaton luonto, hän oli myös pienestä pitäen antautunut Jumalalle. Hänen sielunsa viihtyi vain hartaisissa, pyhissä ja palvovissa tunteissa, eikä hän antanut itsekkyydelle eikä synnille sijaa ajatuksissaan. Hän oli arvatenkin tottunut elämään mietiskelyelämää ja hänen sisäiset, salaiset aistinsa olivat puhjenneet, koska hän saattoi ottaa vastaan näkyjä ja ilmestyksiä korkeimmasta henkimaailmasta. Ehkä hän kuului johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan, jossa sielua kasvatettiin ja kehitettiin – olihan semmoinen esim. essealainen seurakunta.

Hän oli kihlattu Joosef nimiselle miehelle, joka oli häntä jonkun verran vanhempi. Vanhemmat olivat kai järjestäneet kihlauksen jo varhain, kuten itämailla oli tapana. Joosef oli ammatiltaan puuseppä, mutta luultavasti hänkin kuului samaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuin Maria. Joka tapauksessa Joosef ja Maria molemmat olivat selvillä siitä, etteivät liitostaan huolimatta menisi naimisiin. Joosef hyväksyi koko sydämeästään Marian unelmat Jumalalle antautuneesta elämästä, sillä hän rakasti Mariaa vilpittömästi ja kunnioitti ja ihaili tämän pyhää puhtautta.

Silloin enkeli ilmestyi Marialle ja tervehti häntä Jumalan armoittamana olentona, joka Jumalan pojan oli synnyttävä. Ja kun Maria hämmästyneenä kysyi, kuinka semmoinen oli mahdollista, kun hän ei miehestä tiennyt, ymmärrämme enkelin vastanneen: »älä pelkää, Maria, mennä Joosefille vaimoksi, sillä pyhä henki on tuleva Joosefin ylle ja Korkeimman voima varjoo sinut, ja sentähden se on oleva pyhä, joka sinusta syntyy.»

Mainitsematta mitään nimiä yhä hämmästynyt Maria ei saattanut olla kertomatta näystään läheisille omaisille ja ystävilleen. Huhu tuli Joosefinkin korviin, ja hän, joka oli jalo ja vaatimaton mies, päätti heti luopua kihlatusta morsiamestaan, ei sen takia, että hän epäili tämän siveyttä, vaan sentähden, että hän piti itseään liian halpana kelvatakseen Marialle luvatus pojan isäksi. Vasta kun häntäkin näyssä ja ilmestyksessä rohkaistiin, uskalsi hän ottaa morsiamensa vaimokseen.

Sillä tavalla syntyi Jeesus natsarealainen.

Evankeliumein kertomus tahtoo siis puolestaan painostaa perinnöllisyyden lakia. Suuria ihmisiä ei voi maailmaan syntyä, ellei ole vanhempia, jotka kykenevät antamaan heille puhtaita ja sopivia ruumiita. Tämä koskee isää yhtä hyvin kuin äitiä, mutta ennen kaikkea sittenkin äitiä. Maria on äitien esikuva, eikä ole ihmeteltävää, että katolisessa kirkossa heräsi eloon vanha madonnapalvonta, samalla kun siinä yleensä ruvettiin palvomaan ja jumaloimaan inhimillisiä olentoja.

Tietysti Jeesuksen syntyminen Mariasta ei yksin selitä hänen olemuksensa ainutlaatuista ylevyyttä. Se vain antaa sille fyysillisen pohjan niin sanoaksemme. Jeesuksen oma sielu, hänen oma

yksilöllisyytensä jää yhä arvoitukseksi totuutta etsivälle kristosofille. Sen historia ei ole vielä hänelle tässä paljastunut.

Mutta sillä välin tulee hänelle kuin välähdyksessä aavistus uuden testamentin omituisesta symboliikasta.

9.

Eikö näet hänen omassa henkisessä kehityksessään ole toistunut Jeesuksen syntymähistoria?

Oli ja kasvoihan hänen sielussaan jotain Marian tapaista. Oikeastaan hänestä tuli totuuden etsijä sen nojalla, että hänen sielussaan oli jotain neitseellistä ja koskematonta, joka vetäytyi syrjään maailman melusta ja pauhinasta. Miksei hän saattanut – kuten niin monet tekivät – ajattelematta heittäytyä elämän pyörteeseen, tyhjentää nautinnon malja ja joka hermollaan tuntee mitä oli »elää»? Tai miksi hän, jos niin yritti tehdäkin, yhä jäi tyydytystä vaille? Miksi elämä tuntui turhalta, tyhjältä, tarkoituksettomalta? Eikö sentähden, että hänen sielussaan asui pyhyiden korkea kaipuu? Eikö sentähden, että loukattu neitsyt itki hänen sydämessään?

Ja kun hän sitten etsi totuutta tutkimalla luontoa ja elämää, tutkimalla maailman uskontoja ja nykyaikaista teosofiaa, tutkimalla yliaistillisia ilmiöitä ja spiritismiä, niin hän oikeastaan etsi omaa sieluaan ja tahtoi oppia tuntemaan sitä hienoa, kaunista, pyhää ja koskematonta, joka piili hänen tajuntansa jossain sopukassa. Hän löysikin sen, hän tuli yhä enemmän tietoiseksi siitä, että se oli hänen paras itsensä, niin, että hän itse olikin tuo puhdas ja jalo olento, joka kaipasi ihmisiä ja ihmisten ymmärtämystä, mutta kauhistui elämellisyttä ja raakuutta. Hänkin tunsi olevansa kuin Maria, joka tahtoi pyhittää elämänsä jumalalle kaukana maailmasta.

Hänellekin sitten selvisi ja hän ymmärsi järjessään ja koko olemuksellaan, että hänen elämänsä kuluisi turhaan, ellei hän synnyttäisi jotakin. Ei siinä kyllin, että hän itse oli puhdas ja hyvä. Ei riittänyt, että hänen kynttilänsä oli sytytetty, jos hän pistäisi sen vakan alle. Maailmalle se oli loistava, ihmisiä sen tuli valaista. Ja kun hän hämmästyneenä kysyi, kuinka hän, joka oli tietämätön ja kykenemätön, osaisi mitään hyvää tehdä, tuli vastaus ylhäältä: »älä pelkää luottaa itseesi ja järkeesi, sillä totuuden pyhä henki on antava järjellesi valoa ja voimaa ja korkeimman apu on sinua suojaava».

Niinkuin Maria käskyä totellen meni Joosefille vaimoksi, niin hänenkin, totuuden etsijän, sielu luotti itseensä, omaan voimaansa ja järkeensä. Ja järki löysi etsiessään evankeliumein Jeesuksen ja tämän käskyt ja tunsi täytyvänsä totuuden pyhällä hengellä. Nyt oli elämä selvä sielulle ja järjelle. He sulautuivat yhdeksi, kulkivat epäröimättä tietänsä eteenpäin, elivät käskyjen täyttämässä, ja kun aika oli tullut, syntyi poika, Kristus, uusi tajunta – ja maailma oli kristosofin silmissä muuttunut.

Pekka Ervast.

(Ruusu-Risti 1923 Maaliskuu N:o 3, s. 88-96)